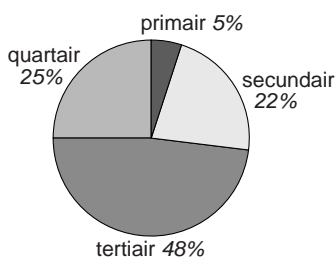

Opgave 7

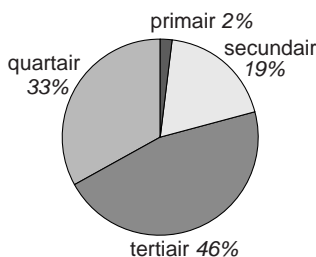
Dienstverlening groeit het land uit

De tertiaire sector is uitgegroeid tot de grootste sector van de Nederlandse economie. Het aandeel in de bruto toegevoegde waarde van ons land bedraagt bijna 50% en het aandeel in de totale werkgelegenheid is meer dan het dubbele van het aandeel van de secundaire sector.

aandeel bruto toegevoegde waarde

aandeel werkgelegenheid (arbeidsjaren)

primaire sector: onder andere de agrarische sector
 secundaire sector: onder andere de industrie
 tertiaire sector: de commerciële dienstverlening
 quataire sector: de niet-commerciële dienstverlening

Verwacht wordt dat in de komende jaren de productiegroei van de tertiaire sector als geheel flink zal afzakken. Hierdoor zal de concurrentie tussen de aanbieders in deze sector heviger worden, hetgeen er toe zal leiden dat de gemiddelde arbeidsproductiviteit in de tertiaire sector gaat stijgen. Een kenmerkend verschil tussen de tertiaire sector enerzijds en de primaire en de secundaire sector anderzijds is, dat in de tertiaire sector de meeste diensten worden geproduceerd op het moment dat er vraag is, waardoor in deze sector niet of nauwelijks sprake is van voorraadvorming. Doordat de groei van de afzet in eigen land stagneert, zoekt de tertiaire sector naar meer exportmogelijkheden.

Een marktonderzoeker doet in dit kader de volgende uitspraak:
 “Gezien het genoemde kenmerkende verschil met de andere commerciële sectoren, verwacht ik van bedrijven in de tertiaire sector vooral directe investeringen in het buitenland wanneer ze zich meer op de export gaan richten.”

- 2p **24** Is de tertiaire sector relatief arbeidsintensief of relatief kapitaalintensief in vergelijking met de quataire sector? Verklaar het antwoord met behulp van de cirkeldiagrammen.
- 2p **25** Leg uit dat toenemende concurrentie tussen bedrijven in de tertiaire sector kan leiden tot een toename van de gemiddelde arbeidsproductiviteit in deze sector.

Eindexamen vwo economie bezem 2014-I

havovwo.nl

- 2p **26** Verklaar de uitspraak van de marktonderzoeker. Gebruik in de verklaring het kenmerkende verschil.

Verder zijn voor Nederland de volgende cijfers bekend:

- de bruto toegevoegde waarde bedraagt € 588 miljard
- de personen/arbeidsjaren-ratio is 1,3
- de totale werkgelegenheid in arbeidsjaren bedraagt 6.366.923

- 2p **27** Bereken de gemiddelde arbeidsproductiviteit per persoon in de tertiaire sector.